Przesyłka opłacona ryczałtem

AIDAS

VILNIAUS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
eina antradieniais ir penktadieniais

DUODA NEMOKAMUS PRIEDUS
Ūkininkams – „ŪKININKĄ"
Vaikams – „VARPELĮ"

Nr. 19 | Vilnius 1938 m. liepos 5 d. | Pirmi metai

ŽIŪRĖSIME, KAS IŠ TO IŠEIS

Paskutiniu metu kai kuriuose lenkų laikraščiuose vis dažniau pasirodo žinių, kad Lenkijoje norima įsteigti naują partiją, kuri būsianti pavadinta demokratų partija (Stronnictwo Demokratyczne). Kol ši partija bus įsteigta, tuo tarpu didesniuose Lenkijos miestuose organizuojami demokratų klūbai, kurie priimdinėja narius, kaipo kandidatus į būsimos demokratų partijos narius.

Spaudoje pasirodė žinių, kad panašūs klūbai, ar bent didesnis šiuo klausimu susidomėjimas jaučiamas šiuose miestuose: Varšuvoje, Krokuvoje, Lodzėje, Lvove, Vilniuje, Liubline ir keliuose kituose.

Šių vietų demokratinio judėjimo vairuotojai birželio 12 dieną buvo susirinkę Lvove, kur tarėsi demokratų partijos organizavimo klausimu. Šios partijos steigimas, kaip pranešama, paaiškėsiąs netrukus, būtent, rugpiūčio mėn. pirmomis dienomis, kada numatomas steigiamasis partijos narių susirinkimas ir eventualus partijos įkūrimas. Tuo tarpu dabar vedami paruošiamieji darbai, kurie ir turi būti užbaigti iki rugpiūčio 1 dienos.

Naujai steigiamos partijos programa kol kas neskelbiama. Pranešama tik, kad demokratinio judėjimo vadų pasitarime buvo prieita bendros nuomonės, kad nauja demokratų partija stengsis suartinti Lenkijos darbo inteligentiją su liaudies partijomis. Čia turima galvoje valstiečiai ir darbininkai.

Lenkiško demokratizmo spaudos organai naujai steigiamai partijai priduoda didelės reikšmės ir pranašauja jai gražią ateitį. Tačiau kaip ištikro bus, pagyvenę pamatysime. Mums betgi įdomu viena aplinkybė. Būtent, koks bus naujos partijos nusistatymas nelenkų gyventojų atžvilgiu. Patsai partijos pavadinimas, tiesa, turėtų būti laidas, kad jos vadai nedarys skirtumo tarp įvairių tautybių piliečių. To galima būtų laukti.

Mes betgi, gyvenimo pamokyti ir dėl šios, kaip ir dėl daugelio panašaus pavadinimo kitų partijų, esame kritiškai nusiteikę. Tiesa, įvairiais demokratiniais vadais pasipuošusios partijos ir grupės žodžiu ne kartą yra paskelbusios iš tikro demokratiškų deklaracijų ir programų. Bet tik žodžiu, o darbu iki šiol dar nė viena lenkų demokratų partija, nė vienas tariamai demokratiškas laikraštis tikrojo demokratizmo neparodė, o ypač tautinių mažumų atžvilgiu.

Kaip bus su dar viena demokratų partija, nežinia.

Žiūrėsime, kas iš to išeis.

Praplėsta pasienio juosta

Šių metų birželio 25 dienos laikraštyje „Dziennik Ustaw" (Nr. 43 yra paskelbtas vidaus reikalų ministerio gen. Slavoi-Skladkovskio pasirašytas parėdymas (rozporządzenie), kuriuo praplečiama 1927 metais Respublikos Prezidento parėdymu nustatyta pasienio juosta, kurioje, saugumo sumetimais, buvo įvesti tam tikri suvaržymai. Dabar ta juosta praplečiama šiose vaivadijose: Vilniaus, Naugardėlio, Baltstogės, Kelcų, Krokuvos, Lodzės, Lvovo, Palesės, Pamarės, Poznanės, Stanislavovo, Silezijos, Tarnopolio, Varšuvos ir Voluinijos.

Pagal šį naują parėdymą, pasienio juosta apima Baltstogės vaivadijos šias apskritis: Augustavo, Gardino, Lomžos, Ostrolenkos, Suvalkų ir Ščucino; Naugardėlio vaivadijos apskritis: Baranavičių, Nesviežiaus, Stolpcų ir Valažino; Lydos apskrityje apima šiuos valsčius: Benekainių, Eišiškių, Ivijos, Lipniškių, Rodunės, Šubatnikų, Varanavo, Užbalio ir Žirmūnų. Be to, naujoji juosta apima visą Vilniaus vaivadijos plotą. Vadinasi, dabar pasienio juosta dar apima iki šiol neapimtą Ašmenos apskritį ir Pastavų apskrities dalį. Kitų vaivadijų ribose juosta praplėsta tik kai kuriose apskrityse.

Šis parėdymas įsigalioja po 30 dienų nuo jo paskelbimo dienos.

Lietuvos karo atstovas Varšuvoje

Kaip žinia, Lenkijos karo atstovas Kaune buvo paskirtas tuojau po to, kai į Kauną atvyko Lenkijos pasiuntinys. Lenkijos karo atstovu Kaune yra pulkininkas Žultek-Mitkevičius.

Lietuva iki šiol savo karo atstovo Varšuvoje nebuvo dar paskyrusi. Tarp kitų kandidatų buvo minimas dabartinis Lietuvos karo atstovas Rygoje pulk. Meškauskas. Bet dabar paaiškėjo, kad Lietuvos karo atstovu Varšuvoje paskirtas pirmojo gusarų pulko vadas pulkininkas Valušis, kuris netrukus atvyksiąs į Varšuvą ir pradėsiąs eiti pareigas.

Keisis politiniais kaliniais

Mes jau esame rašę, kad Tarptautinis Raudonasis Kryžius esąs pasiūlęs Lietuvai ir Lenkijai pasikeisti politiniais kaliniais. Dabar Kauno dienraštis „XX Amžius" yra įsidėjęs žinią, esą, Ženevos laikraštis „Journal de Genève" rašąs, kad liepos mėnesio pradžioje Tarptautinio Raudonojo Kryžiaus iniciatyva Kaune įvyksiančios derybos dėl pasikeitimo politiniais kaliniais tarp Lietuvos ir Lenkijos. Tas laikraštis, esą, tvirtinąs, kad Lietuva Lenkijai atiduosianti 125 politinius kalinius ir už juos gausianti tokį pat skaičių lietuvių, esančių Lenkijos kalėjimuose.

Pirmieji lietuvių lenkų traukiniai

Lietuvos ir Lenkijos geležinkelių susisiekimo sutartiai įsigaliojus, š. m. liepos pirmą dieną tarp Varšuvos ir Kauno ir tarp Kauno ir Vilniaus pradėjo važinėti pirmieji traukiniai. Tą pačią dieną Varšuvos traukinys pro Vilnių nuvažiavo Kaunan, o Kauno traukinys iš Kauno atvažiavo Vilniun. Prie lenkų traukinio pakabintas užrašas *Warszawa — Landwarów — Zawiasy — Vievis — Kaunas*, o prie lietuvių traukinio — *Kaunas — Wilno (Vilnius)*. Iš to matyti, kad Lenkų traukinys važinės tarp Varšuvos ir Kauno (pro Lentvarą), o lietuvių — tarp Kauno ir Vilniaus.

Lenkų traukiniu į Kauną nuvažiavo 21 keleivis: Palestinos piliečių — 2, Anglijos — 1, Lenkijos — 13, Čekoslovakijos — 1 ir Lietuvos — 4. Lenkijos piliečių tarpe atvyko ir trys lenkų žurnalistai — „Gazeta Polska", „Kurjer Poranny" ir „Ekspres Poranny" korespondentai. Kauno traukiniu į Lentvaravą atvažiavo tiktai 4 keleiviai, jų tarpe du Amerikos lietuviai. Iš Kauno nevažiavo nė vienas žurnalistas.

Iš Vilniaus ir iš Kauno laikraščių matyti, kad pirmieji traukiniai Vilniuje ir Kaune pasitikti su dideliu žmonių susidomėjimu. Bet oficialumo daugiau rodyta šioje pusėje. Pavyzdžiui, Lentvaravo stotyje Kauno traukinio pasitikimas net buvo transliuojamas per radiją.

Pradėjus vaikščioti abiejų pusių traukiniams, Lentvaravo ir Vievio stotyse pagyvėjo žmonių judėjimas. Vienoje ir antroje stotyje įrengtos muitinių ir traukinių aptarnavimo įstaigos. Taip pat įrengtos abejų pusių geležinkelių tarnautojams patalpos.

Baisi nelaimė Japonijoje

Vanduo užliejo 300.000 namų

Telegramų pranešimu, praėjusią savaitę Japoniją ištiko baisi gamtos nelaimė. Būtent, prasidėjo nepaprastai didelės liūtys, nuo kurių netrukus patvino upės, užliedamos didžiausius plotus.

Paskutinės žinios praneša, kad patvinusios upės užliejo apie 300.000 namų kaimuose ir miestuose. Šimtai tūkstančių žmonių neteko pastogės. Be to, apie 150 žmonių potvynio metu žuvo ir keli šimtai žmonių buvo sunkiai sužeista.

Potvynio padaryta žala apskaičiuojama keliems šimtams milijonų ienų (japonų pinigai), nes be užlietų miestų ir kaimų daugelyje vietų buvo nutraukta geležinkelių susisiekimas ir suardyta keliolika didelių tiltų.

Nuo šio potvynio nukentėjo daugiausia Japonijos sostinė Tokijo ir jos apylinkės.

Jūros diena Lenkijoje

Kitų metų papročiu, šiemet birželio 29 dieną visoje Lenkijoje buvo iškilmingai paminėta, kaipo „Jūros diena".

Didžiausios betgi iškilmės įvyko Lenkijos uoste — Gdynėje, kuri per paskutinius du dešimtmečius iš mažo žvejų kaimelio išaugo į didelį naujovišką miestą.

Prie šio miesto ir podraug uosto išaugimo daug prisidėjo dabartinis Lenkijos vicepremjeras inž. Kviatkovskis, kuris ir šiemet „Jūros dieną" buvo nuvykęs į Gdynią. Su juo kartu viešėjo Gdynėje generolas Kvasnievskis, kuris pasakytoje kalboje tarp kitko pareiškė, kad Lenkijai šiuo metu ypač reikalingas stiprus prekybos ir karo laivynas, kurio statyba turinti eiti priekin. Gen. Kvasnievskio nuomone, Lenkija laivyno reikalams turėtų kasmet skirti bent 50.000.000 auksinų.

Lenkijos kolonijų klausimas

Kaip žinia, Lenkijoje kasmet padidėja gyventojų apie puse milijono. Be to, aktualus yra žydų išvykimo, ar bent sumažėjimo klausimas, kuris irgi sijamas su kolonijomis, kurių Lenkija karkart aiškiau reikalauja.

Kadangi daugiausia kolonijų turi Anglija, Prancūzija ir Italija, tai šių didžvalstybių balsas sprendžiant kolonijų klausimą yra ypatingai svarbus, netgi lemiamas.

Kolonijų klausimą griežtai stato ir Vokietija, iš kurios po Didžiojo karo buvo atimtos visos kolonijos, kurių dauguma atiteko Anglijai. Šiam klausimui gyvėjant, anglai jau ne kartą pareiškė, kad turimų savo rankose kolonijų jie niekam neatiduos. Panašiai yra nusiteikę ir prancūzai. Tik italai yra tos nuomonės, kad Vokietijai turėtų būti sugrąžinta nors dalis prieškarinių kolonijų.

Dabar italai pasisakė ir dėl Lenkijos kolonijų klausimo. Italų spauda, turėdama galvoje didelį Lenkijos gyventojų prieauglį, pritaria sumanymui duoti Lenkijai kolonijų.

Pasiuntinių paskyrimai

Varšuvoje ir Rygoje

Kaip žinia, ligi šių metų kovo 30 dienos Lenkijos pasiuntiniu Rygoje buvo min. Charvatas, kuris dabar yra Lenkijos pasiuntiniu Kaune. Spaudos pranešimu naujų Lenkijos pasiuntiniu Rygoje yra paskirtas p. Klopotovskis, kuris, užmezgus Lietuvos-Lenkijos diplomatinius santykius, pirmas, kaipo Lenkijos diplomatinis agentas, buvo nuvykęs į Kauną.

Taip pat pakeistas Latvijos pasiuntinys Varšuvoje min. Valteris. Vietoj jo dabar paskirtas buvęs savo metu Latvijos pasiuntinys Kaune, o vėliau Latvijos finansų ministeris Ekis, kuris artimiausiu metu išvyksiąs į Varšuvą.

PREKYBOS REIKALAI

Neseniai lenkų spaudoje buvo pasirodžiusių žinių, kad netrukus tarp Lietuvos ir Lenkijos prasidėsiančios derybos prekybos sutarčiai sudaryti. Kartu netgi buvo pranešta, kas abiejų pusių delegacijoms pirmininkaus.

Dabar Lenkijos prekybos ir pramonės ministerija oficialiai praneša, kad tokios žinios neatitinka tikrenybės, nes kol kas nenumatomos prekybos sutarčiai sudaryti derybos; numatomi tik bendro pobūdžio pasitarimai.

Kartu su šiomis žiniomis, lenkų spauda praneša, kad netrukus prie Lenkijos pasiuntinybės Kaune būsiąs paskirtas prekybos atstovas.

Taip pat pranešama, kad netrukus Varšuvos pinigų biržoje būsią oficialiai skelbiamas lito kursas, nes auksino kursas Kauno pinigų biržoje jau dabar skelbiamas.

Karalių kelionės

Jau buvo rašyta, kad šiemet birželio 28—30 dienomis buvo numatytas Anglijos karaliaus ir karalienės atsilankymas Paryžiuje. Karališkai porai sutikti prancūzai buvo viską paruošę. Bet, mirus Anglijos karalienės motinai, karališkos poros vizitas Paryžiuje buvo atidėtas vėlesniam laikui. Dabar spaudoje pasirodė žinių, kad Anglijos karalius ir karalienė į Paryžių atvyksią šio mėn. antroje pusėje.

Šiam Anglijos karaliaus vizitui priduodama labai didelės politinės reikšmės, o visų pirma tai, kad karaliaus Jurgio VI atsilankymu bus uždokumentuotas glaudus tarp Anglijos ir Prancūzijos bendradarbiavimas visose srityse.

Be to, priduodama nemažos politinės reikšmės ir Rumunijos karaliaus kelionei į Londoną. Spaudos pranešimu, Rumunijos karalius Karolis II vyksiąs į Londoną šiemet rugpiūčio mėn. pirmomis dienomis.

Vieni „kstienkie", kiti bėga, kas kur galėdamas

Skaitytojai gal pastebėjo, kad paskutiniu metu spaudoje nieko nerašoma apie įvairias bylas Sovietų Rusijoje, kurių tiek daug buvo praėjusiais metais. Nerašoma todėl, kad po tiekos bylų reikia padaryti sušaudytų žmonių apyskaita ir paruošti naujų... bylų.

Kaip jau trumpai buvo minėta, per paskutinius dvejus metus Sovietų Rusijoje buvo sušaudyta tik generolų 321, neskaitant žemesnio laipsnio karininkų ir šiaip žmonių, kurių skaitoma dešimtimis tūkstančių.

Dabar gaunama žinių apie naują didelę bylą, kuri sugalvota sujungti su garsaus vidaus reikalų komisaro Ježovo asmeniu. Būtent, paskelbta, kad gepistams esą pavykę susekti sąmokslas prieš komisarą Ježovą, kuris norėta nunuodyti.

Aišku, kad sugalvojus šią naują bylą jau esą suimta daug komunistų vadų, kurie ir bus teisiami, o paskui šaudomi.

×

Taip pat daug spaudoje rašoma apie naują sensaciją Sovietų Rusijoje. Prieš kelias dienas Tolimųjų Rytų vidaus reikalų komisaras Luškovas pabėgo į Mandžūriją, nes jam buvo pareikšta, kad peršvelniai kovojąs su „liaudies priešais". Įdomu, kad komisaras Luškovas perėjo Mandžūrijos sieną ne slaptai, bet kaipo komisaras, uniformuotas ir pasipuošęs visais orderais, kuriuos gavo už gerą tarnybą.

Vėliau paaiškėjo, kad kaip visi Sovietų Rusijos vadai, taip ir komisaras Luškovas iš tikro yra ne rusas, bet Odesos miesto žydas Samoilovičius. Tuo pat maždaug metu pabėgo į Mandžūriją vienos Sovietų divizijos vadas Francevičius.

— Palestinoje nuteista nubausti mirtimi du žydai už tai, kad šaudė į važiuojantį su arabais automobilį. Šiedu žydai yra atvykę iš Lenkijos. Lenkijos rabinai vienai dienai paskelbė gedulą ir įsakė visiems melstis už jų išgelbėjimą. Teismo sprendimas jau įvykdytas. Visoje Palestinoje žydų pakilusi anglams nepalanki nuotaika.

— Vokietijos ekskaizeriui Vilhelmui jau 79 metai amžiaus ir jau jam sunku gyventi Olandijoje dėl šaltoko klimato. Jis norėtų persikelti Šveicarijon apsigyventi netoli Lokarno. Šveicarijos vyriausybė apie jo sumanymą dar nieko nežino.

Lietuvoje rengiamos didelės iškilmės

Šią vasarą visoje Lietuvos Valstybėje rengiamos visokios didelės iškilmės. Vienur įvyksta jubiliejiniai organizacijų suvažiavimai, kitur rengiamos atskiros tautos šventės, kur dalyvauja nepaprastai daug žmonių. Visa tai daroma su ypatingu pasiruošimu, nes norima šiais jubiliejiniais Lietuvos nepriklausomybės metais parodyti visa, kas iki šiol Lietuvos organizuotos ir neorganizuotos visuomenės yra nuveikta ir kokių susilaukta vaisių švietimo, kultūros ir bendrai tautinės sąmonės kėlimo srityje.

Iškilmės Moletuose

Birželio 26 d. Moletuose iškilmingai buvo minimos Lietuvos nepriklausomybės 20 metų sukaktuvės. Į jų iškilmes buvo atvykę Valstybės Prezidentas Antanas Smetona, Ministeris Pirmininkas kun. Vl. Mironas ir kai kurie kiti ministeriai. Iškilmės įvyko nepaprastai gražioje vietoje, kur buvo susirinkusios didelės minios žmonių.

Valstybės Prezidentą ir ministerius sveikindami moletiškiai pažymėjo, kad jie, beruošdami šias iškilmes, patikrino savo organizuotumą, susiklausymą, vieningumą ir peržvelgė per 20 metų pasiektus laimėjimus. Jie nupasakojo, ką jie turėjo prieš Didįjį karą ir ką turi dabar. Tuomet jų apylinkėje buvo 7 pradžios mokyklos, dabar—26. Taip pat daug atsiekta kaimų skirstymo, ūkio kėlimo, kelių taisymo ir kitose srityse.

Į moletiškius kalbėjo Valstybės Prezidentas, kuris gyrė jų pastangas ir jų atsiektus laimėjimus.

Po to buvo visų organizacijų ir moksleivių paradas. Iškilmės maršu pražygiavo šaulių vyrų ir moterų būriai, buvę savanoriai, ugniagesiai, jaunalietuviai, moksleiviai, skautai, pavasarininkai, moterų organizacija, jaunalietuviai ir šauliai raiteliai.

Pavasario Sąjungos kongresas

„Ūkininkų Patarėjas" rašo, kad birželio 28 — 29 d. Kauną buvo užtvenkę iš visos Lietuvos suvažiavę katalikiškojo jaunimo „Pavasario" Sąjungos nariai — pavasarininkai. Geležinkeliais, autobusais ir garlaiviais atkeliavo apie 35.000 žmonių. Tomis dienomis įvyko Lietuvių Katalikiškojo Jaunimo Federacijos „Pavasario" jubiliejinis kongresas. Jubiliejinis todėl, kad šiais metais pavasarininkai švenčia savo veiklos 25 metų sukaktuves. Šiame kongrese pavasarininkai minėjo ir Lietuvos nepriklausomybės 20 metų sukaktį ir katalikybės įvedimo Lietuvoje 550 metų jubiliejų.

Kongresas prasidėjo birželio mėn. 28 d. pavakare pavasarininkų sporto švente. Jubiliejinio kongreso atidaryman atsilankė Seimo pirmininkas inž. K. Šakenis, teisingumo ministeris B. Masiulis, Kaišiadorių vyskupas J. Kukta, Panevėžio vyskupas K. Paltarokas, Vilkaviškio vyskupas — koadjutorius M. Reinys, kariuomenės štabo viršininkas gen. Černius, įvairių organizacijų atstovai ir žymūs katalikiškos visuomenės veikėjai. Kongreso atidaromąją kalbą pasakė „Pavasario" federacijos vyr. vadas dr. J. Leimonas, kuris nušvietė kongreso tikslus ir pavasarininkijos veiklos uždavinius Pirmiausia kongrese buvo paskaitytas Šventojo Tėvo sveikinimas ir laiminimas. Vyriausybės vardu kongresą pasveikino teisingumo ministras B. Masiulis, kuris iškėlė jaunimo auklėjimo svarbumą visam kraštui, pabrėžė reikalą krašto jaunuomenei surasti bendrą kalbą ir palinkėjo pavasarininkų jaunimui būti skaisčiam, kaip pražydęs pavasaris. Arkivyskupo-Metropolito ir visos Lietuvos dvasiškijos vardu kongresą pasveikino Panevėžio vyskupas K. Paltarokas Kongreso dalyviams dar gražias sveikinimo kalbas pasakė jame dalyvavusieji vyskupai ir kitų organizacijų vadai. Visose sveikinimo kalbose buvo apžvelgti pavasarininkų nuveikti darbai, kurie yra reikšmingi sodžiaus jaunimo auklėjime, švietime ir jo dorovės kėlime. Draugė visi pavasarininkams linkėjo našaus ir vaisingo ateities veikimo; rikiuojamo pagal savo šūkį—Dievui ir Tėvynei.

Sporto šventė

Tuojau po kongreso atidarymo įvyko pavasarininkų sporto šventė. Ją atidarė „Pavasario" federacijos pirmininkas prof. J. Eretas, savo kalboje iškeldamas fizinio lavinimo svarbumą ir pabrėždamas aiškią tiesą, kad sveikame kūne yra sveika siela. Orkestrui griežiant, pavasarininkai vyrai ir mergaitės gražiai įvykdė kelis gimnastikos ir plastinius pratimus.

Po sporto šventės įvyko tautinių ir pavasarininkų vėliavų didžiulis paradas. Pro aukštuosius svečius ir visus kongreso dalyvius pražygiavo apie 1.500 vėliavų. Tos pačios vėliavos, lydimos visų kongreso dalyvių, vakaro prieblandoje mistiška eisena išsitiesė per miestą ir nužygiavo į Vytauto Didžiojo muziejaus sodelį. Čia buvo pagerbti žuvusieji dėl Lietuvos ir ant Nežinojomo Kareivio kapo sudėti pavasarininkų vainikai.

Kongreso pabaiga

Antrosios kongreso dienos rytą Kauno ąžuolyne prie specialiai įrengto altoriaus buvo laikomos iškilmingos pamaldos. Mišias celebravo „Pavasario" federacijos protektorius vysk. M. Reinys, o pamokslą pasakė pavasarininkų įkūrėjas ir tėvas kan. P. Dogelis. Po pamaldų nuo ąžuolyno ligi Seimo gatvės, apjuosdama Respublikos Prezidento rūmus, išsitiesė didžioji pavasarininkų eisena. Šaligatviai buvo kupini kauniečių, kurie gėrėjosi gražia sodžiaus jaunimo eisena. Eisenoje buvo nešamos vėliavos, grojo orkestrai, buvo vaizduojami sėjėjai, grėbėjos, gėlių augintojos ir kitos ūkinių darbų rūšys; buvo vaizduojami prieškariniai tų susipraudos laikai, žandarų suimti knygnešiai, lietuviškos spaudos darbuotojai, sodžiaus vestuvininkai, atkreiptas dėmesys į amatus ir pramonę. Ypatingų žiūrovų ovacijų susilaukė esenoje žygiavę dar tebesantieji gyvi Kražių skerdynių dalyviai, patys kentėję nuo rusų nagaikų ir sėdėję kalėjimuose. Visa eisena žiūrovams paliko gražaus ir atmintino įspūdžio. Ji tęsėsi apie pustrečios valandos.

Po pietų Kauno ąžuolyno Dainų slėnyje įvyko kariuomenės pagerbimas ir dainų šventė. Pavasarininkai čia kariuomenei įteikė 46 šautuvus. Ginklų įteikimo kalbą pasakė Užvenčio kuopos narys Br. Žymantas. Dovaną priėmė krašto apsaugos ministerio pareigas einąs kariuomenės vadas gen. St. Raštikis. Kariuomenės vadas pasakė turiningą kalbą, pabrėždamas, jog iš pavasarininkų tarpo buvo ir pirmųjų Lietuvos kariuomenės savanorių, o pirmoji auka už Lietuvos laisvę P. Lukšys irgi buvo šios organizacijos narys. Ginklus kariuomenės vadas perdavė gusarų pulko kariams.

Dainų šventė prasidėjo malda „Tėve mūsų" ir Tautos himnu. Mišrus vyrų ir mergaičių choras, kurį sudarė per 3.000 dainininkų, skambiai padainavo visą eilę liaudies dainų ir lietuvių kompozitorių kūrinių. Dainų švente ir buvo baigtas jubiliejinis pavasarininkų kongresas. Kongresas pasiuntė sveikinimus Šv. Tėvui, Respublikos Prezidentui Antanui Smetonai, Ministeriui pirmininkui ir Vyriausybei Arkivyskupui-Metropolitui ir vyskupams, kariuomenei, visoms kongresą sveikinusioms organizacijoms ir vilniečiams lietuviams. Kongresas buvo baigtas pavasarininkų ir Tautos himnais.

Dėl pašaukimo į kunigus

„Aido" 17 numery esu rašęs apie praktiškąsias ir mūsų visuomenei reikalingąsias mokslo sritis, kurias turėtų išsirinkti mūsų gimnaziją pabaigę jaunuoliai. Beliesdamas kai kurias mokslo šakas, paliečiau ir kunigų luomą. Dabar apie tai norėčiau pakalbėti daugiau.

Kadangi kunigų luomas reikalauja tam tikro gyvenimo būdo, todėl labai dažnai kalbama apie pašaukimą. Tai turėdamas galvoje, mūsų jaunimas į kunigų luomą stoti lyg ir prisivengia. Žinoma, kunigų gyvenimas nuo gyvenimo pasauliečių skiriasi, bet esminio skirtumo nėra: juk atsiranda ir pasauliečių, kurie gyvena panašiai. Pagrindinis skirtumas — netuėjimas šeimos.

Šeima yra labai svarbus ir mūsų tautai reikšmingas veiksnys, nes lietuviška šeima yra mūsų tautinio elemento ugdymo pradas. Inteligentiškos šeimos yra mums taip pat reikalingos; bet kunigai, neturėdami šeimų, gali sutelkti apie save gimines, auklėti gabesnius mūsų tautiečių vaikus, arba teikti medžiaginę paramą kokiam nors fondui.

Kas nori, tas ir turi pašaukimą

Kai kalbama apie pašaukimą, tai turi būti turima galvoje noras išsirinkti kunigišką profesiją. Nenoriu kalbėti apie tikėjimo reikalą, nes *mūsų jaunimas yra religingas;* nuo kūdikystės dienų jis yra pratinamas mylėti ir garbinti Dievą ir eiti į bažnyčią. Žodžiu, mūsų lietuvės motinos taip įskiepyja į savo vaikų sielą tikėjimą, kad paskui jis ir pasilieka. *Mūsų jaunimo tariamoji bedievystė, tai kvailos mados dalykas, o ne ilgų galvojimų vaisius Todėl religingumo atžvilgiu daugelis mūsų jaunuolių galėtų tikti į kunigus.*

„Aršesnės yra dorybių motinos, o nelaimės—laiptai pakilti į dangų" — sako Šatobrianas. Panašiai gali būti ir su abiturijentais: kai pamatys prieš save sunkią ir apsiniaukusią ateitį, kai vargas pradės dar ateityje slėgti, tuomet galės atsirasti ir noras pakilti aukštyn prie Dievo, nes daugeliui pakeičia jaunystės svajones ne tikėjimo ar pašaukimo stoka, bet viliojąs gražus, be rūpesčių studentiškas gyvenimas. Ir atvirkščiai.

Blogi kunigai

„Katalikiškam veikimui ir tikėjimo sustiprinimui reikalingi geri kunigai" — sako ne vienas. Ir mūsų jaunimas į paraginimus vyresniųjų atsako panašiai. Pasak jų, kai kurių kunigų gyvenimas juos atbaidąs nuo šio luomo. Žinoma, nieks negali paneigti blogų kunigų buvimo, bet protauti, kad dėl to „nebūsiu kunigas" būtų visai beprasmis darbas, nes taip galvodami neturėtumėm nei gydytojų, nei inžinierių, nei agronomų, nei kitokių profesijų žmonių. Juk ir šitose profesijose yra žmonių, kurie labai netinkamai atlieka savo pareigas? *Jeigu kunigų tarpe yra blogų, tai ar reikia dėl jų smerkti visi kunigai? Atvirkščiai, reikėtų ten įeiti ir pataisyti.*

Lietuviai kunigai

Nieks nedrįs paneigti lietuvių kunigų nuopelnų mūsų tautiniame atgimime. Nors šiandien ir yra keletas kunigų gudiškose ar lenkiškose parapijose, kurie sėkmingiau darbuotųsi Dievo garbei savame krašte, tarp savųjų, bet yra dar ir lietuviškose vietose. Dabar tie mūsų garbingi darbininkai jau sensta, jų jėgos silpnėja... Reikia naujų jėgų, kurios galėtų užimti jų vietos. Jaunų lietuvių kunigų eilės nėra gausios ir todėl dar negalėjo tiek nuveikti, kiek mūsų gyvenimas reikalavo. Lietuvis kunigas kad būtų ir nesavame krašte, vis dėlto jis gali būti naudingas mūsų tautai, žinoma, jei palaikys santykius su savo visuomene. *Norinčiam dirbti savo tautai nei atstumas nei tolimas kraštas nebus didelė kliūtis.*

Tad, jaunuoli, padidink jaunųjų kunigų eiles.

K. Kelkis.

PETRAS SVYRA. 2)

Iškirstuose baruose

Ir vėl griuvo medžiai.

Ištisomis dienomis miškuose didėjo ir rūko dūmai. Skambėjo piūklai, įsidami medžių kamienuosna... Kirviai švitravo ore. Skiedros lakstė į šalis... Tai bernai genėjo pušeles.

— Pranai, vakar pas vakarones buvo gudai. Sako prie Nastės buvo labai vienas prilipis — sakė Pranui bernai, grįždami iš miško.

— Ar ji ne merga, kad negali su bernais kalbėti — juokdamasis atsakė Pranas.

Nastė jo merga! Ar jis turi abejoti?!

— Nu, žinoma. Prie tokios visi ir limpa. Nėr ko dyvitis... — atsiliepė kažkas iš būrio.

Grįžtančius bernus pasivijo daina. Pradžioje pasiekė bernus jos melodija, o paskui ir žodžiai. Iš einančių retas juos suprato...

— Gudai grįžta! Dainuoja...

Daina pralenkė grįžtančius ir nulėkė sodžiun.

Išėjo mergos ant gonkų ir klausės dainos... Žodžių nesuprato, melodiją gal...

— Gudai dainuoja... Gražiai...— kalbėjo sodžiuje.

Daina tilo.

Ir vėl daina!

Iškirstais barais lėkė sodžiun daina... Ji lėkė ir pasiekė kiekvieną sodžiaus lūšną... Daina supėsi tarp lūšnų... Suprantama, artima daina...

— Mūsiškiai dainuoja... Mūsiškiai!

Daina nutilo...

Tik aidas klaidžiojo sodžiaus apylinkių toliuose.

Tamsus žiemos vakaras užgulė sodžių. Iš pirkių langų žiemos vakaro prieblandon veržės lempų ir balanų šviesa.

Klimaičių šviesa sužibo abiejuose pirkios galuose. Čia rinkosi mergos vakaruoti. Nemaža mergų vakaronėse prisirinko. Rinkosi su kuodeliais, su mezgimais, su siuvimais.

Sako, kad vakaronėse lengviau dirbti...

Garsiai dūzgė rateliai, bet dar garsiau kalbėjo mergos.

— Nastė. Lauk... Ateis vakarykštis...

Nastė juokėsi ir vakarodama paviliojo gudą.

— Oi, mergytės, kad jūs būtute pažiūrėjusios, kokis iškalbus. Pasakojo jis man apie savo turtus, apie visa... Ir ko jis man nepasakojo... — kalbėjo Nastė.

— Regėjom, kaip tu su juo visų vakarų kuždėjais... Galėjai pris kuždėt.., — tyčia prikaišiojo mergos.

— Tai argi ne gražus vaikinas? — klausė juokdamosi Nastė.

— Tai kodėl...

Ilgai dar būtų kalbėjusios apie buvusias vakarones, jei ne gudai. Visas jų pulkas įžengė vidun, nelietuviškai pasisveikinę.

Kalbos tilo. Rateliai smarkiau suduzgėjo; ne viena adatą į pirštą įsivarė — užšoktos buvo, nors laukė bernų...

Prie Nastės atsisėdo vienas. Jaunas, gražus... Bet nesavas...

Nastė raudonavo...

Jos ratelis smarkiai dūzgė... Bet siūlas nėjo, kaip reikia. Tai storas, tai plonas... Jis jai ką tai kalbėjo. Ilgai, gražiai kalbėjo... Nelietuviškai... Ji mažą ką suprato. Bet klausės.

Jis Nastę viliojo...

Vakaronės nebuvo tvarkoj. Nebuvo klegesio. Nebuvo juoko. Kartas nuo karto perskrosdavo tylą svetimas žodis... Tada mergos juokės...

— Labas vakaras!

Visi sužiūro į duris.

— Labas Pranai. Sveikas atajai. Nors kartą... — atsiliepė mergos.

— Ot taip užklydau, grįždamas iš sodžiaus namo.

— Aha! Užklydai. Visai tu, Pranai, paklydai—ėmė juoktis mergos.

— Na nieko. Parodysit, manau, man kelią...

Vakaronėse kilo ūpas. Augo juokas.

Pažiūrėjo Pranas į Nastę.

Prie jos sėdėjo gudas.

— Pranas suvirpėjo. Jo kūnu perbėgo šiurpulys...

— Ji sėdi ir klausosi nesuprasdama jo žodžių?!.. — perbėgo mintyse.

Jų žvilgsnis susitiko...

Nastė nuleido akis...

— Pasėdėk, Pranai — kvietė mergos.

— Ne. Ačiū. Grįžtu. Einu ieškot kelio... Paklydau — lyg su juoku pratarė Pranas.

— Nenosiu tau nū pas Klimaičius — prikaišiojo mergos.

— Ėe... Labanaktis! Dirbkite! Netrukdysiu...

Pirmą kartą apsivylęs išėjo Pranas iš Klimaičių namų.

Ji išlydėjo Nastės akys...

Iškirstuose baruose papūtė kovo vėjas. Šiltas vėjas. Saulė kilo akiračiuose.

Iškirstuose baruose ėmė juodoti kelmai... Tirpo sniegas. Kai kur ėmė žaliuoti. Tai pernykščiai brukniai žvelgė iškirstuose šiluose.

Gamta budo.

Žmonės dienomis matydavo padangėse, kai parskridę gandrai, lyg miestuose orlaiviai, raižė orą.

Sodžiuje prapliupo ir purvuose paskendo kluonienos, kiemai, gatvės. Daržeiiuose sužaliavo berlinkos, o sodžiuose agrestai krovėsi lapais.

Ėjo pavasaris.

Sodžiuje gyvenimas budo...

Tuo metu Pranas gavo pakvietimą eiti kariuomenėn. Palikti sodžių, visa kas brangu ir eiti kariuomenėn. Liūdo Pranas.

— Kas žino, kaip iš ten sugrįšiu?... — pagalvodavo jis kartais.

Vieną pavasario vakarą susirinko jaunimas atsisveikinti su Pranu. Visi Praną mėgo. Ir bernai ir mergos. Kas žino ar grįš iš kariuomenės, o jei grįš, tai koks?... Reikia todėl išlydėti.

Pranas jaudinosi. Nenorėjo palikti, skirtis ir važiuoti kažkur...

Bernai linkėjo laimingai ir tvirtai laikytis svetur, o merginos — sveikatos ir laimės...

— Ten bus kitas gyvenimas... Svetimas. Bet aš nesikeisiu. Būsiu tas pats. Man brangus lietuvio vardas!

Dėkoju jums, draugės, dėkoju, draugai... Priminėt mano pareigas. Jų neužmiršiu. — Kalbėjo atsisveikindamas Pranas.

Vėlai skirstėsi iš Prano išleistuvių.

Pranas lydėjo Nastę...

— Palydėsiu tave, Naste. Gal jau paskutinį kartą... — kalbėjo jai Pranas.

— Nekalbėk taip. Pranai... Sugrįši sveikas ir laimingas... — guodė jį. Priėjo jos vartus. O!... Ne toji. Nastė su kuria jis sekmadieniais čia stovėdavo..

Nastė verkia... Ko?

Jo?

Naste. Girdėjai, ką žmonės kalba apie tave ir tą gudą?... — tyliai paklausė jos Pranas.

— Pranai! Netiesa! Tave tik myliu. O teisingi su juo ir pajuokaunu, tai kas čia bloga?...

— Aš pats, Naste, į tai nekreipiu dėmesio. Man rodos, kad tu nemelavai man anais sekmadienių vakarais — lyg klausdamas kalbėjo jis...

— Ne, Pranai. Ne! Tave myliu...

(B. d.)

Sporto ugdymo reikalu

Mūsų kaimas sportą yra pamėgęs. Laisvu nuo darbo laiku jis pažaidžia krepšinio, tinklainio ar ką kita. Jau vis rečiau jaunimas tebesako, kad jam sportas esąs nereikalingas, nes jis prie darbo užtektinai prisisportuojąs. Taip daugeliui galėjo rodytis, kol nebuvo patyrę sporto malonumų.

Darbas niekuomet neatstos sporto, o sportas neatstos darbo. Ir vienas ir antras gyvenime yra labai reikalingi. O nauda iš sporto būna ne tik pačiam asmeniui, kuris sportu užsiima, bet ir visuomenei ir tautai. Juk sportas jaunimą grūdina, stiprina jo sveikatą ir pašalina daug visokių neigiamų įpročių. O tauta reikalinga užgrūdinto ir sveiko jaunimo.

Kol kas mūsų kaime daugiausia žaidžiama krepšiniu ir tinklainiu. Nieko negalima dėl to jaunimui prikišti. Labai gražu, tegu žaidžia, tegu mankštinasi. Juk lietuviai yra Europos krepšinio meisteris. Ilgainiui krepšinis galės virsti tautiniu lietuvių žaidimu. Tačiau reikėtų ugdyti ir kitos sporto šakos. Kitaip sakant, mūsų jaunimas turėtų ugdyti visą lengvąją atletiką. Pirmiausia, vadinas, be krepšinio ir tinklainio, ugdytinas bėgimo ir šokinėjimo sportas.

Jaunimas pats turėtų susirūpinti sporto ugdymu. O ugdydamas sportą, jaunimas neturėtų pamiršti ir grynai tautiškų lietuvių sportinių žaidimų, kurių mūsų liaudyje yra gana daug. Pagaliau ir pats jaunimas gali sugalvoti ir žaisti pačių sugalvotus žaidimus.

Smagiausia sportuotis tada, kai yra su kuo palyginti savo jėgas. Visokie sportiniai žaidimai yra grynai visuomeninio pobūdžio. Pats vienas žmogus neturi didelio noro sportuotis. Geriausia sportuotis grupėse. Esant daugiau žmonių, galima surengti visokiausių sporto rungtynių, varžybų, per kurias, aišku, kiekvienas stengiasi geriau pasirodyti. Varžybos galima būtų rengti ne tik vieno kurio nors kaimo jaunimo tarpe. Kur galima, reikėtų kartais surengti ir kelių kaimų sporto varžybos. Tokiais atvejais sporto varžybos galėtų būti įdomiausios, nes kiekvienas kaimas norėtų išsikovoti pirmenybę. Paskirų ir kelių kaimų sporto žaidimų programon galima būtų įvesti ir visokie sporto žaidimai, pav., krepšinis, bėgimas, estafetė (taip pat bėgimas, bet kitoks), šokinėjimas į tolį, į viršų ir t. t. Be to, programoje galėtų būti ir tautiškų žaismų, pav., ripka, „bulvių sodinimas“ ir kiti. Esant įvairiai programai būtų galima pasirodyti, pasižymėti ne tik atskiroms grupėms, bet ir atskiriems asmenims, pav. bėgime ar šokinėjime.

Labai neprotinga ir negražu būtų, jeigu tarp atskirų kaimų dėl pirmenybės sporto srityje kiltų kokių nors didesnių nesusipratimų. Sportas yra garbingas, jis nemėgsta pavydo muštynių ir neapykantos. *Sporte yra taip: laimėjai varžybas—gerai pralaimėjai—taip pat gerai*, ir ant nieko nereikia pykti. Galima tik pasiryžti ateityje dar labiau lavintis, kad per kitas tokias pačias varžybas galėtum garbingai nugalėti savo konkurentą ar visą konkurentų grupę. Šitaip suprastas sportas bus tikrai naudingas ir smagus ne tik tiems, kurie susirenka pasižiūrėti.

Merginų tarpe sportas taip pat turėtų plisti. Kol kas apie tai niekur nieko negirdėti. Kitose šalyse merginos ir šioj srityj vyrams nenusileidžia: rengia rungtynes, sportuojasi, mankštosi. Čia galima merginoms pasakyti vieną joms svarbią paslaptį: *tik sportuodamos merginos gali būti gražios ir lieknos*. O grožis, kaip žinia, kiekvienai merginai yra svarbiausias dalykas gyvenime.

Iš tautiškų sporto žaidimų mūsų kaimo jaunimas bene labiausiai turėtų susirūpinti žirginio sporto ugdymu. Juk tai yra labai gražus ir smagus sportas. Jau senovėje lietuviai labai mėgo savo žirgus, kuriais ir karan ir „pas mergelę jojo“, su kuriuo retai kur tesiskirdavo. Senovėje lietuviai kartu su žmonėmis laidojo ir jų žirgus. Toks didelis buvo prisirišimas prie žirgo, kad rodėsi, jog ir po mirties jis būsiąs reikalingas. Lietuvos Valstybėje žirginis sportas yra jau plačiai paplitęs, kaip grynai lietuvių tautinis sportas. Mūsų krašto jaunimas taip pat galėtų atgaivinti senovės lietuvių mėgiamą žirgų sportą. Į tokias žirgų varžybas iš visų apylinkių galėtų šimtai jaunimo sujoti ir taip pat surengti lenktynes.

N. N.

Lietuvių kalbos skiltis

Priesagos-ymas ir-imas

Mūsų raštuose ir šiaip kalboje vartojami *liudymas**) *ir liudijimas* arba *liūdymas* ir *liūdijimas*. Pirmoji lytis — *liudymas* arba *liūdymas* turi net žymią persvarą. Bet taisyklingiau būtų vartoti antroji lytis — *liudijimas* arba *liūdijimas*.

Daiktavardžiai su priesagomis -ymas ir-imas yra padaryti iš veiksmažodžių *būtojo kartinio* laiko.

Kurie jų turi priesagą-ymas, o kurie-imas?

1) Daiktavardžiai su priesaga -ymas yra tie, kurie padaryti iš veiksmažodžių, turinčių bendraties kamiengalyje balsį *y*, o būtojo kartinio laiko trečiojame asmenyje galūnę *—ė*. Pavyzdžiui, *man-y-ti, man-ė, man ymas; raš-y-ti, raš-ė, raš-ymas; samd-y-ti, samd-ė, samd-ymas; praš-y-ti, praš-ė, praš-ymas; sak-y-ti, sak-ė, sak ymas; šaud-y-ti, šaud-ė, šaud-ymas; gan-y-ti, gan-ė gan-ymas; mėt-y-ti, mėt-ė, mėt-ymas; rod-y-ti, rod-ė, rod-ymas; ard-y-ti, ard-ė, ard-ymas; maiš-y-ti, maiš-ė, maiš-ymas.*

2) Visi kiti šios rūšies daiktavardžiai turi priesagą *imas*. Pavyzdžiui: *aus-ti, aud-ė, aud-imas; žais-ti, žaid-ė, žaid-imas; peik-ti, peik-ė, peik-imas; šauk-ti, šauk-ė, šauk-imas; veik-ti, veik-ė, veik-imas; aug-ti, aug-o, aug-imas; rūg-ti, rūg-o, rūg-imas; šėl-ti, šėl-o, šėl-imas; bū-ti, buv-o, buv-imas; pū-ti, puv-o, puv-imas; bijo-ti, bijoj-o, bijoj-imas; vaito-ti, vaitoj-o, vaitoj-imas; ei-ti, ė-jo, ėj-imas; akė-ti, akėj-o, akėj-imas; pažymė-ti, pažymėj-o, pažymėj-imas; stebė-ti, stebėj-o, stebėj-imas; krš-y-ti, keršij-o, keršij-imas; skiep-y-ti, skiepij-o, skiepij-imas; kaul-y-ti, kaulij-o, kaulij-imas; liud-y-ti, liudij-o, liudij-imas arba liūd-y-ti, liūdij-o, liūdij-imas.*

Savistovis ar savarankiškas

Dažnai galima rasti spaudoje, išgirsti per viešas paskaitas ir šiaip kalboje tokius posakius: mūsų tauta po ilgų kovų atgavo ir vėl *savistovų* gyvenimą; mes turime dirbti *savistoviai*; *savistovis* darbas daug reiškia. Žodžiai *savistovus, savistovis, savistoviai* yra nevykę rusų kalbos žodžio самостоятельный vertimai.

Lietuvių kalboje yra sudartinių arba dvišaknių žodžių. Jie sudaryti iš dviejų žodžių, kurie, būdami ir nesudurti, išreiškia mintį. Pav., *savamokslis* — žmogus *savo mokslo*, žmogus, kuris pats ką nors išmoko; *savanoris* — žmogus *savo noro*, kuris savo noru ką nors daro; *savavalis* —žmogus *savo valios*, kuris elgiasi pagal savo valią; *savigarba* — savęs gerbimas (save gerbti); *savisauga* — savęs saugojimas (save saugoti), *visagalis* — tas, kuris *visa gali* (*galis*). O ką reiškia *savistovis, savistovus*, arba dar „geriau“ *savistoviai*? Tą ką reikštų *savisėdis, savigulis*. Todėl negalime padaryti *sudurtinių* žodžių iš tokių *ištisinių* žodžių, kurie paimti kartu neišreiškia jokios minties. Pasakymai *savęs sėdi (sėdis), savęs guli (gulis), savęs stovi (stovis*) neturi prasmės. Tad žodžius *savistovis, savistovus, savistoviai* turime pakeisti žodžiais *savarankiškas, savarankiškai*. Pav., jų darbai yra *savarankiški* (kaip savarankių žmonių); jie dirba savarankiškai (kaip savarankiai žmonės).

Netvarka ir betvarkė

Dažnai sakoma: mano kambaryje šiandieną tikra *betvarkė* —viskas suversta. Čia vietoje *betvarkės* reikėtų vartoti *netvarka*. *Betvarkis* ir *betvarkė* yra žmonės. Todėl *betvarkė* yra toji, kuri kambario nesutvarkė, o pačiame kambaryje yra *netvarka*.

Įvairūs posakiai

Dažnai galima išgirsti tokius posakius: taip daryti *neišpuola (nie wypada)*; ten buvau atsidūręs *pripuolamai (przypadkowo)*; dėl to dalyko jis man *užmeta (zarzuca)* štai ką; jis pradėjo daryti įvairių *užmetimų (zarzuty)*, jis *paeina* (*pochodzi*) iš Vilniaus; jis prie tos organizacijos *nepriguli* (*nie przynależy, nie należy)*; svečiai išvažiavo *ant rytojaus*; kambario durys galima atrakinti tuo raktu, *ką* ant lentynos padėtas; paduok knygą, *ką* ant stolo guli, *ką* raudonais apdarais.

Žodžiai *neišpuola, pripuolamai, užmeta, užmetimų, paeina, priguli, ant rytojaus, ką* yra blogai pavartoti.

Aukščiau paduoti posakiai galima šitaip atitaisyti: taip daryti *netinka;* jis prie tos organizacijos *nepriklauso*; ten buvau atsidūręs *atsitinkamai*; dėl to dalyko jis man *prikiša* štai ką; jis pradėjo daryti įvairių *priekaištų*; jis *yra kilęs* (jis yra *kilimo*) iš Vilniaus; svečiai išvažiavo *rytojaus dieną, kitą dieną;* kambario durys galima atrakinti tuo raktu, *kuris* (*kur*) ant lentynos padėtas; paduok knygą, *kuri (kur)* ant stalo guli, *kuri* (*kur*) raudonais apdarais.

Nors ir lietuviški žodžiai, bet nelietuviškai pavartoti, įneša mūsų kalbon svetimos dvasios. Todėl lietuviškus žodžius vartokime lietuviškai.

St. Misiūnas.

*) „Vargu *liudijimo*, nors jis kilimo ir svetimas (sen. gud. Людити...) yra, beišvengsime. *Matytojas* su *reiškėju* atstoti *liudytojo* negalės. Tinkamo įkaito liudytojui neturime“ *K. Būga, Kalba ir Senovė* I d., 30 p.

KORESPONDENCIJOS

Pučkornė, Vilniaus-Trakų apskr. *Mirė buv. „daraktorka“*. Š. m. birželio 27 dieną Pučkornės kaime mirė susipratusi, pavyzdinga lietuvė *Elena Seliukaitė*. Velionė prieš Didįjį karą buvo vadinamoji „daraktorka” ir eidama per pirkias mokė lietuviškai skaityti vietos gyventojų vaikus. Ji šį „amatą” buvo labai pamėgusi ir juo vertėsi visą laiką.

Paskutiniais laikais velionė daugiausia ruošdavo lietuvių vaikus pirmajai išpažinčiai. Čia irgi nemažai pasidarbavo. Kaip žinia, dabar lietuviškai paruošti vaikus pirmajai išpažinčiai yra labai svarbus ir reikalingas dalykas. Tai suprasdama, velionė ir stengėsi tokiam darbui atsidėti su dideliu pasišventimu.

Be to, velionė buvo visų Valkininko parapijos religinių organizacijų narė, o paskutiniu laiku buvo parapijos tretininkių pirmininkė.

Velionė buvo drąsi, darbšti moteris, o ypač turėdavo drąsos palaikyti mūsų lietuviškąją spaudą. Šiam reikalui ji rinkdavo ir aukas. Mirė turėdama 50 metų amžiaus.

Lai būna jai lengva vietos lietuviška žemelė, kurią ji mylėjo ir stropiai, pavyzdingai plėšdavo jos dirvonus.

Ašara.

Kukliai, Švenčionių apskr. *Neatsilieka*. Ir mūsų kaimas nuo kitų lietuviškų kaimų neatsilieka. Jo žmonės, nenuleisdami rankų, pavyzdingai dirba lietuvišką tautinį darbą. Laisvesniu laiku susirinkę pasiskaito arba pasiklauso skaitant „Aidą”. Jaunimas savo pramogose dažnai padainuoja gražių lietuviškų dainelių.

Vietos žmonės nuo seniau čia išsirašinėja lietuviškus laikraščius. Dabar jų gauna 5 egzempliorius. Reikia tikėtis, kad čia prenumeratorių ir daugiau atsiras.

Dabar kukliečiai nori pastatyti kryžių, tik nėr žinios ar gaus jam leidimą. Prieš keletą metų tokiam kryžiui (su lietuvišku užrašu) leidimo negavo ir turėjo patys jį nugriauti. Dabar, tikimasi, taip nebus.

J. Čevekas.

Akmeniškė, Švenčionių apskr. *Prašmatnumai*. Šiame kaime ūkininkai yra susipratę. Neatsilikęs ir jaunimas. Jis dažnai padainuoja gražių lietuviškų dainų. Susirinkę paskaito kokią knygelę ar lietuvišką laikraštį.

Čia gyvena vienas burtininkas, kuris dažnai daro keistus burtus. Jis bažnyčion nesilanko. Šventadieniais, kai kiti eina į bažnyčią, jis semia vandenį ir pilia jį į tvartus. Be to, daro ir kitus „prašmatnumus”.

J. Č.

Liedelė, Švenčionių apskr. *Išvyko spaudos talkininkas*. Praėjusį mėnesį iš čia išvyko į Prancūziją ieškoti pragyvenimo šaltinio vietos susipratęs lietuvis Bronius Viškelis. Jis buvo uolus mūsų lietuviškosios spaudos talkininkas. Pats išsirašydavo visus Vilniaus lietuviškus laikraščius ir ragindavo, kad ir kiti išsirašytų. Be to, platindavo ir lietuviškas knygas. Kol jis buvo, apylinkės žmonės su lietuviškų laikraščių gavimu neturėdavo vargo, nes jis juos gaudavo, sutvarkydavo ir išdalindavo.

Nubinėlė.

Kalviškiai, Švenčionių apskr *Švietimo reikalai*. Šiame kaime anksčiau veikė „Ryto” mokykla. Dabar jau treti metai čia yra privatinė „Macież Szkolna“ mokykla. Pirmaisiais metais joje lietuvių kalbos pamokos buvo vieną du kartus savaitėje. Šiais mokslo metais lietuvių kalbos pamokos išnyko. Nėr žinios, nuo ko visa tai parėjo — nuo mokytojo ar nuo inspektoriaus. Buvo palikta tiktai tikyba dėstyti lietuvių kalba. Ją turėjo dėstyti Dūkšto parapijos klebonas kun. J. Vaičiūnas. Jis pradžioje vis buvo parvežamas. Vėliau, kai žmonės per savo nerangumą ar tingėjimą nenuvažiuodavo parsivežti, tai taip ir liko mokykla be lietuviškų tikybos pamokų... Reikia tikėtis, kad kitais mokslo metais kalviškiečiai tokių klaidų jau nebedarys.

Nors nelengva buvo, bet neseniai čia buvo surengtas lietuviškas vakaras. Dabar rengiasi surengti kitą.

Aš.

Gervėčiai, Vilniaus-Trakų apskr. *Įdomūs kalnai*. Mūsų apylinkėje yra daug įdomių kalnų. Apie juos yra daug visokių padavimų ir pasakų. Prie pat Gėliūnų kaimo užukluonių dešiniajam ramiai banguojančios upės Ašmenos krante, yra gana aukštas kalnas, vadinamas Mikutos kalnu. Iš trijų šonų jis apaugęs pušimis, o nuo upės kranto turi lyg nutašytus du kampus. Vasaros metu čia daug žmonių aplanko šį kalną, nuo kurio matyti, kaip ant delno, lygūs Gėliūnų kaimo laukai, gražūs balti beržynėliai ir Gervėčių bažnyčios gotiško stiliaus bokštas. Čia vakarais, ypač sekmadienį, visuomet girdėti linksmos jaunimo dainos. Šis Mikutos kalnas yra matomas net už 8—9 klm. Žmonės pasakoja, kad šiame kalne esą užburti ir paversti į akmenis buvusio Gėliūnų dvaro gyventojai, kurie nepripažindavo nei Dievo, nei bažnyčios. Vieną Didįjį penktadienį jiems besilinksminant pakilęs smarkus vėsulas, kuris sumaišęs žemę su dangumi, ir po tos audros kur buvo dvaras, liko tik kalnas, kurį žmonės praminė Mikutos kalnu, nes jis radosi ties Mikutos dirvomis.

Netoli to kalno yra antra Robos kalnas, po kuriuo yra kažkokios gilios bedugnės, apie šį kalną rodos, yra net kažkur knygose minima. Čia seneliai pasakoja, kad prieš Didįjį karą nuskendusios trys gražiausios visoje apylinkėje Robos dukterys. Vieną gražų vasaros sekmadienio vakarą vaikščiodamos prie upės sumanė pasimaudyti. Staiga joms besimaudant kažkokia paslaptinga jėga pradėjusi traukti jauniausiąją į kalno žiotis; ji pradėjusi šauktis pagalbos. Kadangi visos seserys viena kitą labai mylėjusios, tai, begelbėdamos jauniausiąją, paeiliui pačios nuskendusios ir paskui jos atrastos be plaukiojančios ratu ties kalnu be gyvybės ženklo.

Be to dar yra įdomių kalnų palei Rimdziūnų kaimą, kurie vadinami „Velnio peiliu“, „Velnio sostu” ir kitaip, kur esą kitados velniai su keleiviais darę mainus arkliais, pypkėmis ir kitokiais galais.

V. K

MANO PASTABOS

Aš vėl prie knygų

Neiškenčiu nesusidomėjęs knygomis; be jų tiesiog sunku diena praleisti. Kai kada, kai prikiši nosį prie knygyno lango, tai ir atsitraukti sunku. Įvairūs pavadinimai mirga, lyg gražiausias gėlynas. Nori žmogus ir tą, ir kitą knygą įsigyti, o jei, neturėdamas „smulkių“, to padaryti negali, tai, užsukęs knygynan, bent pavartelioji vieną kitą veikalą, pasidžiaugi ir, žinote ką? Kai kada neatsispiri pagundai, bejėgis esi ir, sukrapštęs paskutinius skatikus, išdūlini iš knygyno ne vienas, bet su savimi išsineši naują draugą, naują džiaugsmą — knygą.

×

Seniai jau sklido gandų, kad vienas didžiausių mūsų literatūros arkiveikalų „Altorių Šešėly“ esąs verčiamas į lenkų kalbą ir netrukus būsiąs išleistas. Gandų, pasirodė, būta tikrų, nes vieną gražią dieną Vilniaus dienraščio „Słowo“ skiltyse buvo įdėtas žinomojo ciniko A. Neuvert-Novačinskio straipsnis „Auszra“ czyli Jutrzenka“. Šis straipsnis, kaip matyti iš antraštėlės, buvo tai parašyta prakalba pirmajam „Altorių Šešėly“ veikalo tomui.

Vadinasi, teko laukti, kad netrukus knygynų languose tikrai pamatysime „Altorių Šešėly“ lenkų kalba. Laukti ilgai nereikėjo ir prieš kelias savaites parsiroviau torto storumo knygą „W cieniu ołtarzy“. Tai ir yra „Altorių Šešėly“ pirmas tomas, kurį išvertė į lenkų kalbą Algirdas J. Paškevičius.

Knyga, kaip sakiau,—354 puslapių, stora, turinti net tris prakalbas: 1) cinišką, kurią parašė visų antižydiškų laikraščių bendradarbis ir podraug lietuvių literatūros „žinovas“ (nemokąs nė žodžio lietuviškai) A. Novačinskis, 2) vertėjo kultūringą prakalbą ir 3) mums gerai žinomą paties autoriaus žodį, kuriame jis pasiaiškino, kodėl pasiryžo paliesti kunigo ir poeto viename asmenyje klausimą.

Po prakalbų — pats vertimas: tikslus, kuriame vertėjas, gerai mokėdamas lietuvių kalbą, padėjo visas pastangas, kad vertimas kuo mažiau būtų nutolęs nuo originalo. Ir tai vertėjui pavyko, tik visa nelaimė, kad jis kilnaus savo darbo sėklą pasėjo į tokią dirvą, kurioje iki šiol jokia iš lietuvių gyvenimo sėkla neprigijo.

Neprigijo, kaip dabar aiškėja, ir p. Paškevičiaus sėkla. Išėjus „Altorių Šešėly“ lenkų kalba, visi domėjomės. kaip įvertins p i r m ą l i e t u v i ų l i t e r a t ū r o s v e i k a l ą, i š l e i s t ą l e n k i š k a i l e n k ų s p a u d a. Per kelias savaites atidžiai sekėme lenkų kasdieninėje spaudoje dedamas naujai išleistų knygų recenzijas, peržiūrėdavome visus didesnius savaitinius žurnalus, bet niekur nieko: „Cicho wszędzie, głucho wszędzie“...

Atrodo, kad jau dabar, praėjus keletui mėnesių po kovo 19 dienos, vėl nepatogu rašyti palankiai apie lietuvius, tuo pačiu ir apie lietuvių literatūrą, o juo labiau, kad, kaip gyvenimas rodo, medaus mėnuo jau bus praėjęs ir kad, dabar, anot Remarko „Mūsų padangėje nesą nieko naujo“. *R. M.*

Prierašas. *Parašiau šias pastabas ir truputį esu neramus. O galgi kada nors, kur nors ir kas nors ir bus kiek nors užsiminęs apie p. Algirdo Paškevičiaus atliktą dirbą. Jei taip iš tikro būtų, prašau „Aido“ skaitytojus pranešti, kas ką bus pastebėjęs lenkų spaudoje apie „W cieniu ołtarzy“ veikalą. Įdomu tad, ar kam nors pavyks surasti šio veikalo lenkų spaudoje paminėjimą. Jei pavyks — už pranešimą iš anksto tariu lietuvišką ačiū.* *R. M.*

— Šiomis dienomis Lozanos mieste (Šveicarijoje) įvyko XIV-as iš eilės radijofonų vedėjų kongresas. Iš pranešimų paaiškėjo, kad šiuo metu visame pasaulyje yra 350.000.000 radijo priimtuvų.

— Pasklido spaudoje gandų, kad Sovietų Rusijoje šiomis dienomis buvo sušaudyta užsienių reikalų komisaro Litvinovo žmona.

VILNIAUS KRONIKA

Atvežamas Vytauto Vileišio kūnas

Vilniuje gauta iš Kauno žinia, kad liepos mėnesio 5 dieną tikrai būsiąs Vilniuje palaidotas prieš porą metų miręsio buv. Lietuvos susisiekimo ministerio ir Lietuvos nepaprasto pasiuntinio ir įgalioto ministerio Latvijoje inž. Vytauto Vileišio kūnas. Karstas atvežamas pro Vievį autobusu ir bus pastatytas Rasų kapinių koplyčioje. Liepos 5 d. 10 val. ten pat bus gedulinės pamaldos, o po to įvyks laidotuvės.

Sukonfiskavo mūsų laikraštį

Vilniaus Miesto storastos sprendimu, birželio 30 d. buvo sukonfiskuotas „Aido" 18 numeris už vedamąjį straipsnį „Kitur gyvenantiems lietuviams" ir už korespondencijas iš Dieveniškių ir iš Maksimonių.

Supažindinama su gudų ir lietuvių literatūra

Praėjusio mėnesio pabaigoje pasirodžiusiame Vilniuje vienkartiniame žurnale „Piūvyje" daugiau vietos yra paskirta gudų literatūrai ir dailei. Įdėta yra viename Lietuvių Meno ir Literatūros Draugijos susirinkime skaityta apie gudų literatūrą paskaita, keli gudų poetų į lietuvių kalbą išversti eilėraščiai, vienas beletristikos vaizdelis ir apžvalginis straipsnis apie gudų dailę.

Vilniaus gudai atsirevanžuodami panašiai padarė savo žurnale „Kalośsie", kur įsidėjo į savo kalbą išverstę vieną straipsnį apie Lietuvos Valstybės Įaimėjimus, ištrauką P. Cvirkos „Žemė maitintoja" ir keletą šios ir anos pusės lietuvių poetų eilėraščių.

Mūsų skautai—geri sportininkai

Kaip jau buvo rašyta, Vilniaus lietuvių skautų Gedimino draugovė yra išvykusi į Brėslaujos apskritį, kur prie Apso ežero įsirengę yra savo stovyklą. Stovyklai vadovauja šios draugovės vadas M. Gaidelis.

Mūsų skautai, įsirengę stovyklą, tuojau užmezgė santykius su vietos lenkų sportininkais ir pradėjo su jais rengti sporto rungtynes. Birželio 29 dieną žaidė tinklinį ir krepšinį su Apso Ščelcų ir su Apso Ūkio mokyklos mokiniais. Mūsų skautai laimėjo abi rungtynes. Su Ščelcais tinklinio rungtynės pasibaigė 15:10; 15:10, krepšinio 35:5; su Ūkio mokykla tinklinio 15:6; 15:7 — mūsų skautų naudai.

Kunigų rekolekcijos

Vilniaus kunigų seminarijoje kasmet vasaros metu būna rengiamos kunigų rekolekcijos, kurios vedamos tik lenkų kalba. Šiemet tokios rekolekcijos prasidėjo liepos 4 dieną. Į pirmąją grupę pateko Vilniaus dekanato kunigai.

Pažymėtina, kad prieš keletą metų Švenčionių dekanato kunigams rekolekcijos buvo rengiamos Švenčionyse. Jos buvo vedamos lietuvių kalba, nes beveik visi Švenčionių apskrities kunigai tuomet buvo lietuviai. Kaip šiemet bus daroma, dar nežinome.

Svečiai

Dabar, vasaros metu, į Vilnių užsuka ir vienas kitas toliau gyvenąs lietuvis. Pav., neseniai Vilniuje viešėjo Amerikos lietuviai kunigai Ambotas ir Balkūnas. Dabar į Vilniu yra atvažiavęs iš Kauno kun. Zenonas Ignatavičius, kuris čia renka medžiagą mokslinіam darbui.

Liepos 1 dieną pirmuoju traukiniu iš Kauno į Vilnių atvažiavo Amerikos lietuviai Rozalija ir Jonas Mančiūnai. Jie yra į Lietuvą atvykę su Amerikos lietuvių jaunimo „Vyčių" organizacijos ekskursija. Vilniuje pabuvo 3 dienas.

Taip pat iš Kauno į Vilnių yra atvykusi ponia Lozoraitienė — Lietuvos užsienių reik. min. žmona.

Patvirtino „Vilties" konfiskavimą

Šių metų balandžio mėnesį buvo išleistas nuolatinis lietuvių laikraštis „Viltis", kuris Vilniaus Miesto storastos sprendimu sukonfiskuotas ir paskui daugiau nebepasirodė. Dabar tenka sužinoti, kad Vilniaus Apygardos teismas „Vilties" konfiskavimą patvirtino. Teismo sprendimas motyvuojamas tuo, esą, konfiskavimas buvęs pamatuotas, nes to laikraščio leidimas Vilniaus Miesto storastos sprendimu buvęs uždraustas.

Marš. Rydz-Smygly Vilniuje

Šio mėn. 3 dieną buvo atvykęs į Vilnių Lenkijos maršalas E. Rydz-Smigly. Čia jis dalyvavo tą dieną surengtose kariuomenės iškilmėse, kurių metu buvo įteiktos artilerijos pulkams naujos vėliavos.

Popietinėmis valandomis vaivados rūmuose visos vaivadijos miestų ir valsčių vardu buvo įteikti maršalui miestų ir valsčių garbės piliečio diplomai.

Laiškas Redakcijai

Didžiai Gerb. Pone Redaktoriau!

Nuolankiai prašau Poną Redaktorių įdėti į savo laikraštį šį mano atitaisymą.

Šio mėnesio 28 dieną „Aido" 17 numeryje buvęs gimnazijos laikų draugas, o dabar ponas gydytojas Stasys Čepulis rašo savo laiške, kad aš šio mėnesio 18 dieną Melagėnuose dėl jam nežinomų priežasčių nekultūringu būdu užpuoliau jį, šlykščiai iškoneveikiau ir fiziškai užgavau.

Pareiškiu: ne tiesa yra, kad aš jį kur nors 18 dieną būčiau sutikęs, netiesa yra, kad nekultūringu būdu buvau jį užpuolęs ir šlykščiai iškoneveikęs.

Tiesa yra, kad šio mėnesio 19 dieną apie 3 val. p. p. atsitiktinai susidūrėme akis į akį su p. gydytoju St. Čepuliu pas mums abiems gerai pažįstamą asmenį. Tiesa yra, kad p. gydytojui St. Čepuliui nedaviau rankos ir per pasikalbėjimą, turėdamas pagrindo, pavadinau jį „išverstarankoviu" ir „išgama". Tiesa yra, kad p. gydotojui St. Čepuliui įžeidus mano garbę žodžiu „komunistas", aš jį įžeidžiau fiziškai.

Griežčiausiai protestuoju, kad p. gydytojas St. Čepulis į mudviejų asmeninką ginčą traukia trečią asmenį. Poną inž. Kraužlį pažįstu kaip gerą veikėją lietuvį, bet ne kaip kiršintoją ir sroviną veikėją. Poną gydytoją St. Čepulį „išverstarankoviu" pavadinau ir į veidą užgavau ne ko nors įkalbėtas ir ne sroviniais tikslais, bet padariau tą savo jausmų ir proto vedamas. Kaip iki šio laiko, taip ir šiuo įvykiu dar savo garbės niekam nesu pardavęs.

Turiu pažymėti, kad ponas gydytojas St. Čepulis nemalonėjo ginčą savųjų tarpe likviduoti, bet perdavė bylą teisman. Ryšium su byla liudininkai ir aš jau buvome tardyti.

Su pagarba
Antanas Prašmutas.

Melagėnai 1938. VI. 30 d.

KARAS KINIJOJE

Mūšiai prie Mėlynosios upės

Japonų kariuomenė, kuri žygiuoja į Hankau, prisilaikydama Mėlynosios upės, užtiko didesnį pasipriešinimą prie Matango. Čia kiniečiai pastatė stipresnes užvankas ir pastojo kelią japonams sausumoje ir jų laivams upėje. Prie Matango ėjo kruvinos kautynės per kelias dienas. Japonai iki Matango buvo atsivedę daugiau kaip 150 laivų ir iš jų puolė tą užtvanką. Kiniečiai, kai pamatė, kad jie Matango užtvankos neišlaikys savo rankose, ryžosi ją sunaikinti. Mėlynosios upės vanduo užliejo nemažesnį plotą, koks buvo užlietas prie Geltonosios upės. Japonai turėjo liautis pulti kiniečius prie Matango. Kiniečiai, be to, pasiekė ir kitą tikslą: vanduo Mėlynojoje upėje, aukščiau nuo Matango, pradėjo slugti ir karo laivai, kurie lydi sausumos kariuomenę, negali plaukti toliau, prie Hankau miesto. Taigi, iš šios pusės pavojus Hankau tuo tarpu negresia.

Ta japonų kariuomenė, kuri eina į Hankau iš šiaurės, turi dar apie 150 kilometrų kelio. Kiniečiai jos laukia arčiau Hankau, ir jojo apylinkėse turėsiančios įvykti didesnės kautynės.

Japonų lėktuvai nepaliauna bombardavę atvirus Kinijos miestus.

Europa mėgina taikyti Japoniją su Kinija. Anglijos, Prancūzijos, Vokietijos ir Italijos ambasadoriai vis dar tariasi Hongkonge. Jiems rūpi surasti kelią, kad kariaujančios pusės galėtų susitaikyti.

Italijos ir Vokietijos ambasadoriai viešėsią Hongkonge neilgai. Jie atšaukiami ir netrukus turėsią sugrįžti Europon. Prieš išvažiavimą jiedu norėtų turėti apčiuopiamesnių faktų, kad kalbos apie taiką jau pradedamos realizuoti.

Japonijos karo ministeris, sugrįžęs į Tokio, pareiškė, kad visos kalbos apie tariamuosius trijų valstybių mėginimus tarpininkauti tarp Japonijos ir Kinijos neturinčios jokio pagrindo. Tos kalbos rodančios tik, kad nei Hankau, nei užsienis neturi mažiausio supratimo apie Japonijos kariškuosius tikslus.

Tarp Japonijos ir Kinijos, — pridūrė ministeris, — taika negalima, kol Kinijoje prie valdžios būsiąs Čangkaišekas. Toks pareiškimas buvęs padarytas dar sausio mėnesį ir jis galiojąs ir dabar.

Europos valstybių mėginimai sutaikyti Japoniją ir Kiniją sutinka nenugalimų kliūčių. Tačiau jos nenuleidžia rankų ir prieš kiekvieną didesnį kraujo praliejimą siūlosi tarpininkauti. Taip jos daro ir dabar, kada abi pusės rengiasi prie didelio mūšio už Hankau. Karas Kinijoje tęsiasi jau ištisus metus ir pareikalavęs labai didelių aukų.

KARAS ISPANIJOJE

Atkaklūs mūšiai prie Viduržemio jūros

Šiuo metu atkakliausi mūšiai eina Kastelono fronte prie Viduržemio jūros. Nacionalistai čia mėgina prasiveržti pro vyriausybininkų stiprias pozicijas ir eiti į Sagunto miestą. Jiems po ilgų kautynių, pagaliau, pasisekė pralaužti vyriausybininkų frontą tarp Onda ir Beki ir užeiti šių vietovių užpakalin. Vyriausybininkai priversti buvo pasitraukti iš Beki ir ją užleisti nacionalistams. Dabar nacionalistai turi iki Sagunto apie 15 ir iki Valencijos apie 45 kilometrus kelio. Jie sparčiau žygiuoti negalės, nes vyriausybininkai savo pozicijas gina nepaprastai atkakliai.

Kitose frontų vietose mūšiai nebuvo tokie atkaklūs

Madrido būklė šiuo metu, kai susisiekimas tarp Barcelonos ir Valencijos nutrauktas, pasidarė labai sunki. Gyventojams trūksta maisto, gynėjams — amunicijos. Madrido burmistras lėktuvu buvo nuskridęs Barcelonon ir vyriausybei papasakojo apie nepakenčiamas gyvenimo sąlygas mieste. Jis bene pridūręs, kad neimąs jokios atsakomybės už miesto ateitį, jei vyriausybė trumpu laiku nesugebėsianti padėti sostinei.

Nacionalistų lėktuvai ir vėl bombardavo Barceloną ir Valenciją. Per bombardavimą nukentėjo keli anglų prekybos laivai.

Anglija ir gen. Franko

Anglijos vyriausybė, kaip jau žinome, buvo pareikalavusi iš nacionalistų nebombarduoti atvirų miestų ir prekybos laivų. Į tą Anglijos reikalavimą gen. Franko davęs atsakymą, kuris patenkinęs Angliją. Dabar jau žinome daugiau smulkmenų apie patį atsakymą ir jo turinį.

Gen. Franko savo atsakyme plačiai išdėstė, kodėl anglų ir kitų laivai bombarduojami ir kodėl jis negalįs nuo to visai atsisakyti. Jis iš savo pusės pasiūlė anglams vesti prekybą su raudonąja Ispanija per vieną uostą ir nurodė Almeriją. To uosto nacionalistų lėktuvai nebombarduotų ir prekybos laivai nenukentėtų. Šis gen. Franko pasiūlymas ne labai patiko anglams prekybininkams. Mat, Almerijos uostas ankštas, neturįs gerų susisiekimo kelių su užnugariu, ir per jį anglų biznieriai negalėtų varyti didesnės prekybos. Čemberleinas linkęs priimti gen. Franko pasiūlymą. Jam ypač patikęs gen. Franko notos tonas.

Kas ką patrauks atsakomybėn

Anglijoje šiuo metu svarstoma gana įdomi byla: ar gali parlamento atstovas žinoti valstybės paslaptis ir, jei gali, tai kiek jų leidžiama jam turėti. Ši byla kylo štai kaip:

Anglijos parlamento atstovas Sandys kreipėsi į vyriausybę su paklausimu, ką ji mananti daryti, kad Anglijos saugumas būtų tikresnis. Savo paklausimui paremti jis nurodė, kokios karo pajėgos šiuo metu saugo Angliją nuo priešų užpuolimų, ir įrodinėjo, jog jos nepakankamos. Karo ministeris įžiūrėjo, kad parlamento atstovas per daug žinių turįs iš tos srities ir kad tokių žinių skelbimas net parlamente jau būsias valstybės išdavimu. Vyriausiasis prokuroras pareikalavo iš atstovo Sandys pasiaiškinti, iš kur ir kokiu būdu jis galėjęs tas žinias gauti, ir pagrasė jam teismu. Atstovas Sandys kreipėsi į parlamento pirmininką su prašymu leisti jam šį klausimą iškelti parlamente. Pirmininkas sutiko. Premjeras Čemberleinas turėjo aiškintis ir buvo priverstas pripažinti, kad klausimas reikia kuo greičiausiai išspręsti ir nustatyti ribas atstovų kompetencijai valstybės paslapčių žinojimo srityje.

Anglijos parlamentas šį reikalą bus priverstas netrukus išspręsti.

Hitlerininkų šeimininkavimas Austrijoje

Naikinamos katalikų šventės

Praėjusiame „Aido" numeryje buvo rašyta apie įvykusius bruzdėjimus Austrijoje. Tie bruzdėjimai yra nukreipti prieš savavališką hitlerininkų viešpatavimą, nuo kurio nukentėjo šimtai tūkstančių žmonių. Hitlerininkų akcija visų pirma yra nukreipta prieš žydus ir katalikus. Prieš žydus, kaip jau kelis kartus buvo rašyta, hitlerininkai išleido visą eilę įstatymų, kuriais visiškai suvaržė žydų gyvenimą.

Dabar jau nukreipta akcija prieš katalikus. Neseniai vyriausybės įsakymu, Austrijoje buvo uždarytos visos studentų katalikų organizacijos, kurias hitlerininkai pripažino kenksmingomis valstybei. Be to, pranešama, kad Austrijoje pradedama naikinti didesnės katalikų šventės. Iki šiol, pavyzdžiui, kaip visame katalikų pasaulyje, taip ir Austrijoje kasmet būdavo iškilmingai švenčiama Dievo Kūno šventė. Šiemet ji jau panaikinta. Taip pat panaikinta šv. Petro diena.

Hitlerininkai, naikindami katalikų šventes, aiškinasi tuo, kad esą perdaug švenčių.

Įvairumai

Amerikos Salamomas

Viename Amerikos Jungtinių Valstybių miestely automobilininkas suvažinėjo žąsį. Jis, kaipo doras žmogus, sustojo, surado žąsies savininką ir pasiūlė jam dolerį atlygio už žąsį. Ūkininkas-farmeris pareikalavo 1 dolerio ir 30 centų; žąsis, jo nuomone, priklausė automobilininkui. Šis nenorėjo imti žąsies, ir todėl prisėjo kreiptis į šerifą, — teisėją.

Šerifas, vardu Salamonas, susimąstė, pagalvojęs paklausė;

— Ar tamsta vis dar nori užmokėti už suvažinėtą žąsį dolerį?

— Taip, noriu.

— Gerai. Padėk tamsta dolerį ant stalo. O tamsta ar priimsi už žąsį 1 dolerį ir 30 centų?

— Taip, priimsiu.

— Gerai. Čia dar 30 centų.

Teisėjas išsiėmė iš kišeniaus 30 centų ir padėjo prie dolerio. Paskui nusprendė:

Dabar eikite namo!

Jis pasiėmė žąsį po pažastimi ir taip pat nuėjo į savo butą.

Ar esi išsirašęs laikraštį „Aidą"?

„AIDO" REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Wilno, ul. Dąbrowskiego 5 — 1. Administracija priima nuo 9 iki 13 val.

REDAKCIJA gaunamus straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintų korespondencijų ir smulkesnių straipsnių redakcija nesaugo. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams — 3 auks. Užsienyje — 2 doleriai. Atskiro numerio kaina 10 skatikų. **Skelbimų kaina:** tik ketvirtame puslapy 20 skatikų už eilutę.

Leidėjas ir atsak. redaktorius **Liudvikas Cicėnas.**

„RUCH" spaustuvė, Tatarska 6. Telef. 21-83.